

OMGANGSPROTOCOL

versie juni 2017

INLEIDING

Veel scholen hebben een anti-pestprotocol waarin staat hoe de school pestgedrag signaleert en aanpakt. Het hebben van een anti-pestprotocol is niet verplicht. Wel moet elke school in Nederland beleid voeren gericht op het aanpakken en tegengaan van pesten (wet veiligheid op school).

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Kinderen moeten leren om goed met elkaar om te gaan. Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen dit leren en kunnen zowel kinderen als volwassenen er zorg voor dragen dat de omgang met elkaar positief blijft. Als er zich ongewenste situaties voordoen, kunnen zij elkaar aanspreken op basis van deze regels. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen wij alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Graag benaderen wij de kinderen op positieve wijze. Daarom hebben wij er ook voor gekozen om dit protocol niet "anti-pestprotocol" te noemen, maar omgangsprotocol.

In dit protocol worden de volgende zaken behandeld:

- Uitgangspunten beleid t.a.v. pestgedrag
- Wat is plagen en wat is pesten
- Voorkomen van pestgedrag
- Schoolbeleid bij pestgedrag
- Wat doen de leerkrachten bij pesten
- Adviezen aan ouders
- Overzicht meldingen pestgedrag

Toegevoegd zijn de bijlagen:

• Omgangsregels Ark	Bijlage 1
• Manieren om pestgedrag bespreekbaar te maken/houden	Bijlage 2
• Signaleringsstips voor kinderen	Bijlage 3
• Signaleringsstips voor leerkrachten	Bijlage 4
• Signaleringsstips voor ouders/verzorgers	Bijlage 5
• Formulier melding pestgedrag	Bijlage 6
• Externe instanties, signaleringsinstrumenten, materialen	Bijlage 7

UITGANGSPUNTEN

Door op een goede manier de omgangsregels te definiëren, uit te dragen en actief na te leven op de school, en hierop toe te zien, kunnen we zo veel als mogelijk voorkomen, dat op onze school ongewenst gedrag c.q. pestgedrag voorkomt. Het team van de Ark wil samen in een veilige omgeving de eigenheid van leerlingen vormgeven door betrokken te zijn en met veel plezier het onderwijs inhoud te geven. Wij vinden het belangrijk dat onze waarden **Samen**, **Betrokkenheid**, **Eigenheid** en **Plezier** dagelijks te zien zijn in de manier waarop we als kinderen, ouders en verzorgers, leerkrachten en ondersteunend personeel met elkaar omgaan.

Dat doen we op basis van een aantal uitgangspunten:

- De omgang met elkaar vraagt constante aandacht.
- Wij proberen de kinderen vanuit positieve benadering en positief gerichte regels zo veel mogelijk uit te nodigen tot goede omgang (vanuit het Positive Behaviourprincipe - PBS). De 'gedragsverwachtingenkaart' kan hiervoor worden gebruikt.

- Ongewenst gedrag wordt direct aangepakt.

De meest negatieve vorm van omgang met elkaar is pesten. Pesten is een probleem voor alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en ouders. Hiervoor hebben wij de volgende gedragscodes opgesteld:

				
<i>Ik luister naar de ander</i>	<i>Ik geef de ander complimenten</i>	<i>Ik geef de ander rust en ruimte om te leren en te spelen</i>	<i>Ik zorg goed voor mezelf en mijn omgeving</i>	<i>Ik ga met de ander om zoals ik wil dat anderen met mij omgaan</i>

In onze dagelijkse onderwijspraktijk koppelen we onze waarden aan bovenstaande omgangsregels en aan een ruimte die we centraal stellen. Zie onderstaand schema.

Tussen zomer/herfstvakantie	Tussen herfst/kerstvakantie	Tussen kerst/carnavalsvakantie	Tussen carnavals/meivakantie	Tussen mei/zomervakantie
1. PLEZIER	2. SAMEN	3. BETROKKENHEID	4. EIGENHEID	5. SAMEN
Ik geef de ander complimenten	Ik zorg goed voor mezelf en mijn omgeving	Ik ga met de ander om zoals ik wil dat anderen met mij omgaan	Ik geef de ander rust en ruimte om te leren en te spelen	Ik luister naar de ander
Toilet	Speelplaats	Lopen op de gang	Werken op de gang	Alle voorgaande plaatsen

Ten aanzien van pestgedrag gelden de volgende uitgangspunten:

- De school probeert pestgedrag te voorkomen. Het onderwerp 'pesten' wordt met de kinderen bespreekbaar gemaakt (zie pagina 4).
- Als pesten zich voordoet, kunnen leerkrachten i.s.m. ouders dat signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten voorkomt, beschikt de school over een aanpak waarbij een samenwerking ontstaat tussen alle betrokkenen: leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders (de vijfsporenaanpak). Deze wordt verder in dit protocol toegelicht.
- Wanneer de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan wordt de anti-pestcoördinator en/of een externe, ondersteunende instantie ingeschakeld.

- Op de Ark is een anti-pestcoördinator aangesteld welke terug te vinden is in de schoolgids.

(de directeur is het aanspreekpunt m.b.t. anti-pestbeleid)

WAT IS PLAGEN EN WAT IS PESTEN?

Er bestaat verschil tussen plagen en pesten. Kinderen hebben al snel het idee dat ze gepest worden, terwijl er ook sprake van plagen zou kunnen zijn. Pesten kent echter duidelijk andere kenmerken dan plagen. Een overzicht van de kenmerken van plagen en pesten en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag.

WANNEER IS ER SPRAKE VAN PLAGEN?

- Plagen is onschuldig en gebeurt spontaan.
- Het is van korte duur, of tijdelijk.
- Het gebeurt niet in groepsverband.
- Het is gedrag dat gebeurt op basis van gelijkwaardigheid.
- De geplaagde is geen vast doelwit.

WANNEER IS ER SPRAKE VAN PESTEN?

- Bij pesten wil men bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Het gedrag gebeurt langdurig, herhaaldelijk en systematisch.
- Het gebeurt vaak in groepsverband.
- Het gedrag gebeurt op basis van machtsongelijkheid.
- Er is sprake van een vaste structuur: dader(s) en slachtoffer(s) zijn meestal dezelfde perso(o)n(en).

Signalen van pesten kunnen o.a. zijn:

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over de kleding.
- Isoleren en negeren.
- Buiten school opwachten en intimideren.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen.
- Pesten via social media.

Signalen van een kind dat wordt gepest kunnen o.a. zijn:

- Bang zijn om naar of van school te gaan.
- Niet naar school willen gaan en voortdurend smoesjes verzinnen.
- Smeken om naar school gebracht te worden.
- Elke dag een andere route naar school kiezen.
- Slechter presteren dan normaal.
- Met kapotte spullen of kleren thuiskomen.
- Teruggetrokken gedrag vertonen.
- Agressief worden naar andere kinderen toe.
- Niet willen eten.
- Buikpijn of hoofdpijn hebben.
- Zichzelf in slaap huilen.
- Nachtmerries hebben.
- Het hebben van schrammen, blauwe plekken.
- Geld vragen (om de pester af te lossen).
- Weigeren om te zeggen wat er aan de hand is.
- Niet kloppende verklaringen geven voor het bovenstaande.

Zie ook bijlage 4: Signaleringsstips voor leerkrachten

OP WELKE WIJZE WERKT DE SCHOOL AAN HET VOORKOMEN VAN PESTGEDRAG?

Ter voorkoming van pestgedrag neemt onze school de volgende maatregelen c.q. hanteert de volgende werkwijze:

- De omgangsregels zijn aan alle kinderen aangeboden en in de klas zichtbaar gemaakt; regels wisselen na elke vakantie;
- In de groep geven we aan, wat we zien en wat we graag willen zien;
- We stimuleren positief gedrag (opkomen voor jezelf/de ander, niet meelopen...)
- We geven consequent grenzen aan, nemen stelling, bieden oplossingen naar leerlingen, leerkrachten en ouders;
- Aan het begin van elk schooljaar worden er in elke klas groepsvormende activiteiten georganiseerd m.b.t. welbevinden;
- We geven adviezen aan de leerling: time out, eerst nadenken, tot 10 tellen, dagboek/heen en weerschriftje individuele leerling: positieve en negatieve ervaringen noteren / bespreken;
- Gedragscodes SKIPOV-leerlingen/ouders en leerkrachten worden nageleefd;
- De methode 'Taakspel' wordt in elke groep 3x per week gespeeld;
- In kringgesprekken wordt gericht aandacht besteed aan de omgang met elkaar; het bevorderen van wederzijds respect en waardering van de leerlingen onderling is daarbij uitgangspunt; de methode 'Bomjeda' kan als bronnenboek worden ingezet;
- In de groepen 5 t/m 8 organiseren we projecten rondom mediawijsheid.
- We bespreken regelmatig met de kinderen de afspraken die opgenomen zijn in ons internetprotocol.
- Indien de leerkracht aanleiding daartoe ziet, besteedt hij/zij expliciet aandacht aan het sociaal ineffectief gedrag in een groepsgesprek;
- De leerkrachten lopen in school en op het plein tijdens de pauzes, om de sociale omgang tussen de kinderen op een positieve manier aan te sturen;
- De leerkrachten spreken met elkaar c.q. informeren elkaar over het gedrag van de leerlingen;
- Directie, (niet-) onderwijzend personeel en de ouders onderschrijven de afspraken die vastliggen in het omgangsprotocol.

WAT IS HET SCHOOLBELEID BIJ PESTGEDRAG?

Leerkrachten en ouders zijn alert op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en zullen actief stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Wij hanteren in betreffende gevallen de volgende aanpak.

1. Wanneer de groep iets opvangt, melden ze dat bij de leerkracht (Kinderen kunnen er ook voor kiezen om naar de vertrouwenspersoon te gaan). Dit is geen klikken. Ze helpen bij het voorkomen van het pesten. De groep is gezamenlijk verantwoordelijk. De kinderen wordt geleerd te vragen of de pester stopt en steunen het gepeste kind. De meelopers in de groep worden op hun gedrag aangesproken. Eventuele incidenten worden aan de leerkrachten van de betrokken kinderen gemeld.

2. Het kind gaat naar de leerkracht of andersom. Er wordt besproken met het kind wat het zelf kan en wil. De leerkracht neemt gepaste maatregelen, indien nodig naar de groep of de ouders.

3. De leerkracht heeft ook een gesprek met de pester(s). De leerkracht geeft aan dat het gedrag niet geaccepteerd wordt. Hij probeert samen met de pester(s) en de gepeste te verklaren waar het gedrag vandaan komt. Er worden afspraken gemaakt om het gedrag te veranderen.

4. Gedurende twee weken is er op een vast tijdstip een gesprek. Hierin wordt besproken of de afspraken nagekomen worden. Hiervan wordt een notitie gemaakt (zowel bij de gepeste als de pester) in ParnasSys onder het tabblad 'pesten'. De leerkracht brengt de anti-pestcoördinator op de hoogte van de situatie.

5. Bij meerdere voorvallen binnen een bepaalde periode worden de ouders van zowel het gepeste kind als van de pester op de hoogte gebracht van het gesprek en de gemaakte afspraken. Hiervoor gaan de leerkracht en de anti-pestcoördinator met beide ouderpartijen (apart) en/of het kind aan tafel zitten. Leerkracht(en) en ouders/kind proberen in goed overleg samen te werken aan een oplossing. De uitkomst van het gesprek wordt bekend gemaakt aan de directie.
6. Heeft dit gesprek ook niet het gewenste resultaat dan roept de directeur de ouders van de pester op voor een gesprek. Het kind wordt in dit gesprek betrokken. De leerkracht en de anti-pestcoördinator zijn bij het gesprek aanwezig. De directeur gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief aan met het verloop van de gebeurtenissen. Dit traject kan ook gevolgd worden voor het gepeste kind.
7. Indien binnen de vooraf gestelde periode niet het gewenste resultaat bereikt is, worden de bovenschoolse zorgcoaches en/of externe hulp (bijv. BJJ) ingeschakeld door de antipestcoördinator in overleg met de directie / IB-er.
8. Bij aanhoudend pestgedrag kan ervoor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school, of op een andere wijze te isoleren.
9. Indien het pestgedrag niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders onvoldoende meewerken aan de oplossing van het probleem, kan de directeur overgaan tot bijzondere maatregelen als schorsing of verwijdering van school (procedure volgens artikel 13 gedragscode leerlingen en ouders).

WAT DOEN DE LEERKRACHTEN BIJ PESTEN?

Leerkrachten handelen zoals procedure hierboven.

Voor signaleringstips leerkrachten zie bijlage 4.

Hoe pestgedrag bespreekbaar te maken zie bijlage 2.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester in overleg met de anti-pestcoördinator, ouders en/of (externe) deskundigen.

Aandacht voor de andere kinderen van de groep:

- Vaak zijn andere kinderen op de hoogte van het pestgedrag. Als zij dit niet tegen proberen te gaan of doorgeven aan de leerkracht, nemen zij eigenlijk ook deel aan het pestgedrag. Met deze kinderen zal ook een gesprek gevoerd worden over het gedrag.
- Mogelijk zijn er meerdere kinderen die gepest worden. Door hierover te praten met de groep en zo nodig met kinderen individueel krijgt de leerkracht beeld van deze groep en kan hij/zij deze kinderen ondersteunen (voor signaleringstips kinderen zie bijlage 3).

Mogelijke straffen voor de pester:

- Straffend gesprek.
- Binnen blijven tijdens pauzes voor korte tijd.
- Opstel laten maken met als onderwerp "hoe ervaart de ander jouw gedrag?"
- Kind later naar huis laten gaan.
- Boek laten lezen over het thema 'pesten' en hier een boekpromotie over laten houden.
- Probleemoplossend gesprek (samen met de ouders).
- Of anders, passend bij de situatie.

ADVIEZEN AAN OUDERS

Adviezen aan de ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Bespreek met uw kind wat u samen kunt doen.
- Pesten kunt u het best met de leerkracht bespreken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Stimuleer de leerling om naar de leerkracht te gaan.
- Doe niets buiten uw kind om, uw kind kan u zo vertrouwen.
- Onderneem wel actie, ook als uw kind dit niet wil.

Adviezen aan de ouders van pesters:

- Maak duidelijk dat u het gedrag van uw kind niet accepteert.
- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.

Adviezen aan de ouders van alle kinderen:

- Spreek de pester niet rechtstreeks op zijn gedrag aan.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Houd rekening met de gevoelens van alle betrokken partijen.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Leer uw kind zijn gevoelens onder woorden te brengen.
- Praat met uw kind over school en over relaties in de klas.

Zie ook bijlage 5: Signaleringsstips voor ouders

OVERZICHT MELDINGEN PESTGEDRAG

De anti-pestcoördinator houdt een overzicht bij van de meldingen van pestgedrag. Dit overzicht vermeldt de volgende aspecten (zie bijlage 6: formulier melding pestgedrag):

- Aard van het pestgedrag
- Groep waarin het zich voordoet
- Afspraken en data
- Genomen maatregelen
- Resultaat

Dit overzicht wordt jaarlijks met de directie besproken en vanuit de directie wordt besloten om al dan niet op teamniveau bepaalde aspecten om te zetten in een teamactiviteit.

bijlage 1

Omgangsregels Ark

- In de periode tussen vakanties zal één van de onderstaande omgangsregels centraal staan.
- De omgangsregel wordt in iedere groep op de woensdag na elke vakantie geïntroduceerd.
- Alle regels worden kort besproken en even herhaald om de regels in de juiste context te plaatsen.
- De omgangsregel die centraal staat wordt duidelijk zichtbaar gemaakt ('gemarkeerd') in de groep; in de school is deze regel terug te zien in de drie lijsten die in het gebouw hangen.
- De introductie van de gedragsregel vindt plaats in de eigen groep.
- Gedurende het jaar zal minimaal 2 maal in een Dopo worden geëvalueerd hoe de activiteiten worden uitgevoerd. Daarnaast zullen dan ook ideeën over uit te voeren activiteiten worden uitgewisseld.
- In een nieuwe beleidsperiode (4-jarenbeleidsplan) zal er door het team kritisch worden bekeken of de gekozen gedragsregels nog aansluiten bij onze missie, visie en behoeften. Indien nodig worden er regels aangepast, verwijderd of ingeruild.

Omgangsregels

				
<i>Ik luister naar de ander</i>	<i>Ik geef de ander complimenten</i>	<i>Ik geef de ander rust en ruimte om te leren en te spelen</i>	<i>Ik zorg goed voor mezelf en mijn omgeving</i>	<i>Ik ga met de ander om zoals ik wil dat anderen met mij omgaan</i>

bijlage 2

Verschillende manieren om pestgedrag bespreekbaar te maken/te houden

Niet confronterende methode (= preventief/meningvormend)

Als de leerkracht het vermoeden heeft dat er sprake is van onderhuids pesten. Het heeft geen zin dit vermoeden aan de groep te vertellen. De leerlingen zullen het ontkennen of de leerkracht zand in de ogen strooien. In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde, om langs deze weg bij een probleem in de klas te komen.

Onderwerpen zijn bijvoorbeeld:

- Oorlog en vrede en het gevoel van overwinnaars en overwonnenen
- Schending van mensenrechten of de rechten van het kind
- Machtsmisbruik in het algemeen
- Kindermishandeling door volwassenen
- Buitensluiten van bepaalde groepen

Confronterende methode

Past de leerkracht toe wanneer een leerling voor zijn ogen lichamelijk of geestelijk wordt gepest. Als er op zo'n moment niet duidelijk stelling wordt genomen, zegt de leerkracht in feite: "Ga maar door".

Bij deze methode voert de leerkracht, na duidelijk stelling te hebben genomen, overleg met de groep over pesten in het algemeen. Vervolgens spreekt hij met de leerlingen regels af en behandelt hij het onderwerp tijdens een les in de groep.

Hulp aan de pester

Pesters voelen zich –volgens onderzoek- sterker dan hun klasgenootjes en zien hen als waardeloos. Ze zijn agressief en neigen tot agressieve reacties in verschillende situaties. Ze hebben een zwakke controle over hun agressie en een positieve houding t.o.v. geweld. Ze kunnen hun slachtoffers tiranniseren, geld afpersen etc. Echte pesters lopen vier keer zoveel risico om later in crimineel gedrag terecht te komen dan andere kinderen. Hulp kan bestaan uit: een bestraffend gesprek, een probleemoplossend gesprek(ken), rollenspelen, gesprek met ouders, training in sociale vaardigheden. Eventueel schorsing of verwijdering door de Voorzitter Raad van Bestuur van SKIPOV.

Gesprek met de ouders

Signalen van pestgedrag worden steeds vastgelegd in ParnasSys. Het is zo voor de school mogelijk om structureel pesten zichtbaar en aannemelijk te maken. Indien pesten wordt gesignaleerd worden ouders direct geïnformeerd over het pestgedrag van hun kind. De ouders worden uitgenodigd door de leerkracht voor een persoonlijk gesprek.

Probleemoplossend gesprek

De leerkracht voert een probleemoplossend gesprek om de oorzaak van het probleem bloot te leggen. De leerkracht probeert de oorzaak boven water te krijgen door het stellen van de juiste, open en niet suggestieve vragen. Dit is nodig om tot de juiste hulp te komen.

Is de oorzaak enigszins duidelijk, dan probeert de leerkracht vervolgens de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het gepeste kind uithaalt te vergroten. (brieven van ouders van gepeste kinderen zelf laten lezen, videomateriaal, brieven van gepeste leerlingen laten lezen, rollenspel etc.) Voorts kan de leerkracht afspraken maken over gedragsverandering. Deze afspraken kunnen in een contract worden opgenomen. Aan het eind van elke week komt de naleving, evaluatie van dit contract aan de orde.

Bestraffend gesprek

Is kort. De leerkracht vertelt de leerling dat hij geen veiligheid heeft geboden en daarom de leerling moet straffen. De straf kan bestaan uit:

- Het lezen van een boek (Tirannen, Kappen, Spijt, Bas slaat terug) en daarna met de leerkracht praten over de inhoud van dat boek;
- Opschrijven wat er is gebeurd;
- Opschrijven hoe het gepeste kind zich zou kunnen voelen;
- Opstel laten lezen en ondertekenen door de ouders;
- Pester kan zelf een passende straf bedenken;
- Leerkracht kan een klusje als straf opleggen;
- Opzettelijke vernielingen worden door de pester "vergoed". Samen met ouders wordt dan de afspraak gemaakt wat en hoe de pester moet doen ter "betaling".

Bijlage 3

Signaleringsstips voor kinderen

De meester of juf

Kinderen die gepest worden, kunnen het beste naar de meester of juf gaan. Ook kinderen die het zien gebeuren maar niet weten wat ze er tegen moeten doen, kunnen het beste hun juf of meester waarschuwen.

Pesten gebeurt meestal stiekem, zodat een volwassene het niet gezien zou kunnen hebben. En juist daarom moet je het vertellen. En één ding moet je weten: dat is geen klikken!

De andere kinderen

De meeste kinderen in een groep hebben niet met pesten te maken. Dat heeft een voordeel. Want voor kinderen die het alleen zien gebeuren, is hulp vragen het gemakkelijkst. Een medeleerling heeft de verantwoordelijkheid een pestprobleem bij de leerkracht te melden. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Als je zelf gepest wordt, ben je bang en durf je meestal ook niet om hulp te vragen. Als je een pester bent, valt dat ook niet mee.

Praat er eerst over met een paar andere kinderen die je vertrouwt. Spreek met elkaar af dat je er de volgende keer iets over zegt als er gepest wordt. Met een groepje durf je dat vaak beter.

Praat er ook thuis over met je vader en moeder. Vertel wat er precies voor vervelends gebeurt. Ook je ouders kunnen de meester of juf om hulp vragen.

De pester

De groep verwacht dat de pester pest. Het lijkt alsof het zo hoort. Daarom vindt een pester het zo moeilijk om ermee te stoppen. Maar het kan natuurlijk wel. Praat met iemand die je vertrouwt.

Of met de Kindertelefoon: **0800-0432**. Daar zit iemand met wie je erover kunt praten: elke dag van twee tot acht uur. Je krijgt dan iemand aan de lijn die goed kan luisteren en die je helpt een oplossing te zoeken.

Het gepeste kind

Praat erover met een volwassene die je goed kent. Vertel dat je gepest wordt. Als je zo iemand niet kent, kun je het ook opschrijven.

Natuurlijk kun je ook de Kindertelefoon bellen: **0800-0432**

bijlage 4

Signalerings tips voor leerkrachten

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Bij problemen en pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid moeten nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft echter beperkt tot het aanreiken van de informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak van de school.

Probeer het probleem actief te signaleren

Signalerings tips over kinderen die gepest worden

- Het kind wordt gemeen geplaagd;
- Het kind wordt uitgelachen;
- Het kind wordt lastiggevallen, geduwd, geslagen;
- Het kind staat vaak alleen in de rij;
- Het kind is betrokken bij ruzies waar het zich niet kan verdedigen;
- Eigendommen van het kind worden beschadigd, er wordt mee gegooid;
- Het kind heeft blauwe plekken, kapotte kleding;
- Het kind heeft geen enkele vriend of vriendin in de klas;
- Het kind wordt steeds als laatste gekozen voor een activiteit;
- In de pauze blijft het kind in de buurt van de leerkracht;
- Het kind is meer dan normaal behulpzaam om in het speelkwartier in de klas karweitjes te doen voor de leerkracht;
- Het kind vindt het moeilijk om hardop te praten in de klas, het kind maakt een ongelukkige indruk de schoolresultaten gaan achteruit;
- Het kind gaat niet graag naar school;
- Het kind mijdt contacten met klasgenoten;
- Het kind durft niet naar huis, treuzelt, probeert aan de praat te blijven met de leerkracht.

Signalerings tips over de pester

- Het kind wil steeds op de voorgrond treden;
- Het kind heeft snel ruzie;
- Het kind kan moeilijk samenwerken;
- Het kind lokt andere kinderen uit;
- Het kind kan moeilijk rekening houden niet anderen.

Signalerings tips over pesten in de groep

- Er gebeuren dingen in de groep waar niet goed de vinger op de leggen is;
- De sfeer is niet prettig, druk, geheimzinnig;
- De groep vraagt veel van de leerkracht;
- Er is veel onderlinge concurrentie;
- Er is veel onderlinge agressie;
- Het voor elkaar opnemen en elkaar helpen gebeurt weinig.

Doorlopend informatie geven

- Geef geregeld informatie over pesten via de schoolsite en/of per oudermail. Vertel hoe je als school werkt aan het pestprobleem;
- Verwijs in de schoolgids naar het omgangsprotocol.

In de klas zelf

- Voer een project rond pesten uit; bijv. thema's als vooroordelen, vriendschap;
- Probeer in het schoolplan activiteiten aan te brengen die preventief kunnen werken t.a.v. het pestprobleem;
- Daarnaast kan het pesten terugkomen in vieringen of kringgesprekken.

bijlage 5

Signaleringstips voor ouders/verzorgers

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Bij problemen en pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid moeten nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft echter beperkt tot het aanreiken van de informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak van de school.

Signaleringstips over kinderen die gepest worden

- Je kind komt thuis met gescheurde kleren;
- Je kind komt thuis met beschadigde boeken;
- Het kind heeft verwondingen;
- Het kind brengt nooit klasgenoten mee naar huis om te spelen. Het gaat niet naar klasgenoten toe;
- Het kind heeft geen enkele goede vriend of vriendin in de vrije tijd;
- Het kind is bang om naar school te gaan;
- Het kind heeft een slechte eetlust en 's morgens vaak hoofdpijn/buikpijn;
- Het kind wordt nooit gevraagd voor verjaardagen;
- Het kind slaapt onrustig, met nachtmerries, huilen in de slaap;
- Het kind verliest belangstelling voor de school;
- Het vertoont grote stemmingswisselingen: opvliegers, driftbuien;
- Het vraagt thuis geld of steelt geld om pesters mee tevreden te stellen.

Signaleringstips over de pester

- Het kind wil steeds op de voorgrond treden;
- Het kind heeft snel ruzie;
- Het kind kan moeilijk samenwerken;
- Het kind lokt andere kinderen uit;
- Het kind kan moeilijk rekening houden met anderen.

Opstelling naar je kind dat gepest wordt

- Geloof je kind als het vertelt over het gepest worden;
- Neem het probleem serieus;
- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind;
- Neem bij twijfel contact op met de groepsleerkracht;
- Leer je kind voor zichzelf op te komen; beloon stappen in deze richting;
- Doe je kind op een sport waarin het goed is, zo herwint het zelfvertrouwen;
- Scheep je kind niet af met dooddoeners als: sla er maar op als ze je pesten (wordt niet door school geaccepteerd);
- Probeer het probleem met je kind op te lossen;
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om proberen het probleem te bespreken;
- Steun uw kind in het idee dat er een einde komt aan het pesten.

Opstelling naar je kind dat pester is

- Straf je kind niet fysiek;
- Neem het probleem van uw kind serieus;
- Elk kind loopt kans pester te worden;
- Probeer je kind gevoelig te maken voor wat het anderen aandoet met het pesten;
- Corrigeer ongewenst gedrag in de gezinssituatie en benoem het goede gedrag;
- Probeer erachter te komen waarom je kind pest; (voelt het zich veilig op school? Pest het uit stoerheid? Krijgt het te weinig aandacht? Ziet de pester elders voorbeelden voor zijn pestgedrag? Staat het kind onder grote druk?);
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport (bevordering sociale vaardigheden);
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat.

Actiepunten voor de ouders

- Signaleert u pestgedrag, meldt het bij de groepsleerkracht en/of ouder;
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus;
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag;
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Leer uw kind voor anderen op te komen;
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

bijlage 6

Formulier melding pestgedrag

Datum: _____

Anti-pestcoördinator: _____

Naam gepeste(n)	Naam pester(s)
Groep(en)	Groep(en)
Groepsleerkracht(en)	Groepsleerkracht(en)

Aard van het pestgedrag
Genomen maatregelen
Afspraken
Resultaat

bijlage 7

Externe instanties, signaleringsinstrumenten en materialen

Mogelijke instanties waar men extern hulp kan zoeken

Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ);
Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD);
Basisteam Jeugd en gezin (BJG)
Bureau Jeugdzorg;
Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK);
Centrum voor jeugd en gezin (CJG).

Signaleringsinstrumenten

Kijk: groep 1 en 2
Sociogram: afname vanaf groep 4; op papier,
ZIEN: observatielijsten leerkrachten groep 1 t/m 8; 2 x per jaar
leerling vragenlijsten voor groep 6,7,8 (leer-en leefklimaat / sociale
vaardigheden / veiligheidsbeleving)

Observaties
Leerkracht-kind gesprekken

Materiaal/software wat gebruikt wordt / kan worden

-Beter omgaan met jezelf en de ander (Bomjeda)
-PBS-theorie
-Taakspel
-Hemel en aarde (methode)
-Samen leven (methode)
-Project rondom mediawijsheid voor groep 5-8
-Klassenafspraken/'gouden regels'
-Gedragsregels
-Algemene buitenspelregels
-Doos vol gevoelens
-Kindertelefoon (0800-0432)
-Bureau Halt, Eindhoven 088 115 3500